

Výroční zpráva za rok 2009

I. Charakteristika organizace

DYS-centrum[®] Praha, o.s. (dále DYS-centrum[®]) je dobrovolné nezávislé sdružení občanů a právnických osob, kteří se ve svém profesním nebo osobním životě setkávají s problematikou specifických poruch učení a chování. Ve své činnosti navazuje na dlouholetou tradici práce s dětmi se specifickými poruchami učení a chování, jejíž základy byly položeny již v polovině minulého století. Současně se na základě tuzemských i zahraničních příkladů dobré praxe i teoreticko-výzkumných studií snaží neustále rozvíjet a zdokonalovat současné modely péče o uvedenou cílovou skupinu. Kromě práce s dětmi se proto věnujeme také dospívajícím i dospělým.

DYS-centrum[®] vzniklo 2. února 1995 jako občanské sdružení. Iniciativu k založení vyvinul především profesor Z. Matějček, který vnímal tehdejší nabídku péče o jedince se specifickými poruchami učení a chování jako nedostačující. Činnost organizace je zakotvena ve stanovách a zaměřuje se primárně na děti, dospívající a dospělé se specifickými poruchami učení a chování (SPUCH), jejich rodinné příslušníky i další významné osoby v jejich okolí. Mimo to intenzivně spolupracuje s učiteli, kteří se setkávají s žáky a studenty se SPUCH (od učitelů mateřských škol až k pedagogům na vysokých školách), s pracovníky školských poradenských zařízení i dalšími profesionály, mezi jejichž klienty jedinci se SPUCH patří.

DYS - centrum[®] sídlí v Praze 7, Korunovační 8, v budově ZŠ Korunovační.

V roce 2009 ukončila svoji činnost pobočka DYS-centra ve Slaném.

Aktivity DYS-centra se již několik let stabilně orientují na oblast **reedukační a diagnostickou; konzultační; vzdělávací; informační a publikační; dokumentační.**

V roce 2009 tvořily pracovní tým:

Speciální pedagožky a reedukační terapeutky:

Mgr. Gabriela Roztočilová

Mgr. et Bc. Zuzana Pospíšilová

Mgr. Jaroslava Punčochářová

Jiřina Nejedlá

Nora Valerová

Psycholožka:

PhDr. Lenka Krejčová, Ph.D.

Mimo uvedený pracovní tým spolupracuje DYS-centrum[®] s dalšími odborníky z řad psychologů, speciálních pedagogů, logopedů, neurologů, pediatrů, rehabilitačních pracovníků apod., kteří se podílejí na péči o klienty DYS-centra, nebo v rámci organizace realizují kurzy a další vzdělávací aktivity pro odbornou i laickou veřejnost.

Činnosti DYS-centra jsou dále podporovány zájmem či přímo aktivním zapojením členů občanského sdružení. **Členskou základnu** tvoří především odborníci pracující s osobami se specifickými poruchami učení (jedná se převážně o učitele, speciální pedagogy, psychology, logopedy, sociální pracovníky) a rodiče dětí a dospívajících se SPUCH. Počet aktivních členů k 31. 12. 2009 byl 60.

Činnost občanského sdružení řídí Předsednictvo. V prvních měsících roku 2009 stávající členky Předsednictva složily své funkce a Valná hromada dne 9. března 2009 zvolila nové Předsednictvo i novou Revizní komisi.

V r. 2009 byli členy **Předsednictva**:

- ✓ Mgr. Gabriela Roztočilová (předsedkyně)
- ✓ PhDr. Lenka Krejčová, Ph.D. (místopředsedkyně)
- ✓ Mgr. et Bc. Zuzana Pospíšilová (hospodářka)
- ✓ Jiřina Nejedlá
- ✓ Mgr. et Mgr. David Čáp

Členy nově ustanovené **Revizní komise** byli v roce 2009:

- ✓ Mgr. Jaroslava Punčochářová
- ✓ Mgr. Monika Sopková
- ✓ Nora Valerová

Nejvyšším orgánem sdružení je Valná hromada, která byla v roce 2009 svolána dvakrát. Dne 9. 3. 2009 v řádném termínu. Druhá Valná hromada se konala 23. 11. 2009, neboť nově zvolené Předsednictvo bylo Valnou hromadou pověřeno aktualizací Stanov sdružení. Na listopadové Valné hromadě byly přijaty nové stanovy a rovněž byl schválen jednací a volební řád DYS-centra Praha.

II. Činnost DYS - centra

Hlavní aktivity organizace byly v roce 2009 realizovány v následujících oblastech:

1. Reedukační/diagnostická oblast

DYS-centrum[®] nabízí klientům komplexní diagnostiku specifických poruch učení a chování, popř. některých přidružených obtíží. Nejrozsáhlejší složku spolupráce s dětskou a dospívající klientelou však představují reedukační a rozvíjející cvičení, která jsou realizována od předškolního věku do období dospívání. U klientů navštěvujících základní a střední školy se zaměřujeme na nápravu, popř. kompenzaci specifických poruch učení a chování, u dětí předškolního věku rozvíjíme dovednosti potřebné pro úspěšné zahájení školní docházky. U „rizikové populace“ se snažíme zmírnit riziko rozvoje symptomů SPUCH po nástupu do základní školy.

Kromě tradičních, dlouhodobě osvědčených reedukačních postupů DYS-centrum[®] při práci s klienty zařazuje nové přístupy a snaží se ve prospěch dětí efektivně kombinovat takové metody, které jim umožní minimalizovat obtíže související s problematikou SPUCH. V rámci **individuální nápravné péče** pracujeme podle metodických materiálů našich předních odborníků - Prof. Z. Matějčka, PhDr. Z. Žlaba, PhDr. P. Kuncové, PaedDr. et Mgr. H. Žáčkové, Doc. O. Zelinkové, PaedDr. Z. Michalové, Ph.D., PaedDr. J. Nováka, Mgr. J. Bednářové, Doc. Věry Pokorné a dalších. Tradiční reedukační aktivity s dětmi i dospívajícími rozšiřujeme o využití specializovaných počítačových programů.

V roce 2009 nabízelo DYS-centrum[®] následující programy pro děti a jejich rodiče:

Komplexní náprava specifických poruch učení

Rozvíjející cvičení pro děti předškolního věku

HYPO

MAXÍK

KUPOZ

Pecepční a motorická oslabení ve školní praxi

Grafomotorický nácvik

Feuersteinovu metodu instrumentálního obohacování

Většinu činností zejména s dětmi předškolního a mladšího školního věku absolvují také **rodiče**, neboť jejich zapojení do práce s klienty pokládáme za klíčové pro úspěšné zvládnutí obtíží. Děti navštěvují DYS-centrum[®] v nejkratším intervalu 2x týdně, maximálně pak 1x za měsíc. V mezidobí je nesmírně důležitá průběžná domácí práce rodičů s dětmi, která probíhá nenásilnou, převážně hravou formou a využívá metody, které přispívají k rozvoji dětí, pokud se tradiční školní postupy stanou neúspěšnými.

V roce 2009 iniciovalo spolupráci s DYS-centrem **46 nových klientů**. **Přímé práci** s dětmi, dospívajícími či dospělými se SPUCH bylo v průběhu roku věnováno **1.658 hodin**, které v různém rozsahu navštívilo **198 klientů**. 36 z nich uskutečnilo pouze jednu návštěvu. V těchto případech se nejčastěji jednalo o komplexní vyšetření, konzultace, případně byla spolupráce s DYS-centrem zahájena teprve na konci kalendářního roku a pokračuje v roce následujícím. Nejvyšší počet návštěv v průběhu roku u jednoho klienta činil 50 hodin.

2. Konzultační oblast

DYS-centrum® nabízí konzultace **rodičům dětí i dospívajících** se SPUCH, kteří se na nás obracují s žádostí o pomoc. V roce 2009 stejně jako v předchozím roce požádalo o konzultaci rovněž několik **dospělých, kterým byly v dětství poruchy diagnostikovány**, popř. vzhledem k věku nezískali možnost diagnostické a reedukační péče, avšak stále čelí

potížím typickým pro symptomatiku SPUCH. Jejich dotazy se především týkaly pracovního uplatnění a studia na vysoké škole. Konzultace využívají rovněž **učitelé a poradenští pracovníci** z oblasti školství, případně **další odborníci**, kteří se ve své praxi setkávají s klientelou DYS-centra.

3. Informační/publikační oblast

V průběhu roku 2009 byly nadále aktualizovány a modernizovány **webové stránky** DYS-centra. Jejich návštěvníci mají možnost získat veškeré informace o aktivitách organizace, o nabídce vzdělávacích aktivit, metodických, reedukačních i výukových materiálech, které nabízíme. V souvislosti s prezentací DYS-centra v zahraničí jsou webové stránky rovněž doplněny o text v anglickém jazyce, který představuje hlavní aktivity organizace zahraničním zájemcům.

DYS-centrum® informovalo o svých aktivitách rovněž u příležitosti řady odborných akcí, které se v roce 2009 uskutečnily v České republice i v zahraničí. Jednalo se o následující události:

- ✓ **Konference „Škola jako místo setkávání II“** organizovaná Katedrou psychologie FF UK.
- ✓ **Výstava učebnic a pomůcek** organizovaná ZŠ Havlíčkova v Litoměřicích
- ✓ **Prezentace našich aktivit, pomůcek a metodických materiálů na konferenci Logopedické společnosti Miloše Sováka**
- ✓ **Prezentace našich aktivit, pomůcek a metodických materiálů na konferenci České společnosti Dyslexie**

- ✓ **Žákovská konference – Jazyky bez bariér**, která se v roce 2009 konala 2x - 18. 5. 2009 v ZŠ Barikádníků (zde bylo DYS-centrum® zastoupeno a prezentovalo své aktivity) a 3. 12. 2009 v DYS-centru, které poskytlo prostory a podílelo se na organizaci celé akce (konference proběhla pod záštitou Magistrátu hlavního města Praha)
- ✓ **Projekt DYS-learn**, jenž byl realizován pod záštitou Národní agentury evropských programů a účastnilo se ho devět evropských zemí. DYS-centrum® zde bylo představeno jako jeden z příkladů dobré praxe.

V médiích byly aktuální informace o DYS-centru zveřejněny v periodiku **Můžeš** : časopis pro překonávání bariér (vydává Sdružení přátel Konta BARIÉRY), kde vyšel článek Specifické vývojové poruchy učení. A dále v pořadu Rentgen **Českého rozhlasu**, **Radio Wave**, v němž bylo v rozhovoru se zaměstnankyní DYS-centra a jedním z bývalých, dnes již dospělým, klientem představeno DYS-centrum® a věnována pozornost problematice SPUCH.

V roce 2009 pokračovalo DYS-centrum® rovněž ve své publikační činnosti. Vzhledem k vysokému množství odběratelů bylo nutné dotisknout pracovní listy **Zrakové vnímání: Optická diference**, díly I. i II., a **Jedním tahem** - vše od autorky J. Bednářové. Nově vyšla v DYS-centru publikace T. Svatošové **Písmo jako vědomá stopa: cvičení a malování s prvky thaj-ti na rozvoj grafomotoriky předškolních dětí**. Od podzimu 2009 získalo DYS-centrum® právo přidělovat svým publikacím **ISBN**.

4. Vzdělávací oblast

DYS-centrum® je **akreditované pracoviště MŠMT** a v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků nabízí každoročně několik desítek kurzů, seminářů i pracovních dílen v různém rozsahu. Lektory kurzů jsou především psychologové a speciální pedagogové s dlouholetou praxí a zkušenostmi v oblasti specifických poruch učení a chování.

V roce 2009 proběhly v rámci DYS-centra následující vzdělávací akce:

- ✓ SPU na II. a III. stupni (2. část)
- ✓ Respektovat a být respektován - požadavky, emoce (2. část)
- ✓ Lze diagnostikovat dyslexii v předškolním věku
- ✓ Pedagogická diagnostika a prevence
- ✓ Předcházení a prevence SPU u dětí předškolního věku
- ✓ Využití relaxačních technik při práci s dětmi s LMD
- ✓ Vyučování cizím jazykům u dětí s SPU
- ✓ KUPOZ (2x)
- ✓ Test rizika
- ✓ SPUCH u žáků ZUŠ

- ✓ Rozvoj grafomotoriky u dětí předškolního a mladšího školního věku (2x)
- ✓ Práce s výchovnými problémy ve třídě
- ✓ Poruchy chování
- ✓ Děti s LMD - cvičíme soustředěnost a motoriku s celou třídou
- ✓ Rozvoj vnímání
- ✓ Dyskalkulie - reedukace mladší a starší školní věk
- ✓ Syndrom vyhoření u učitelů žáků se SPUCH
- ✓ Respektovat a být respektován - metoda komunitního kruhu
- ✓ Aby se jim dobře psalo - jak připravit předškoláky na psaní?
- ✓ Diagnostika leváctví, práce s levorukým dítětem
- ✓ Metoda dobrého startu (3x)
- ✓ Neklidné dítě - problémový žák, diagnóza specifické poruchy chování
- ✓ KUPREV
- ✓ Neklidné dítě - speciální výuka sociálních dovedností
- ✓ KUPUB
- ✓ KUMOT
- ✓ KUPOZ - supervize
- ✓ HYPO - prevence SPUCH v předškolním a raném školním věku
- ✓ SPU - komplexní přístup k diagnostice a reedukaci
- ✓ SPUCH a jejich náprava
- ✓ Neklidné a nesoustředěné dítě (zejména s ADHD) v MŠ a ZŠ
- ✓ Nadaní předškoláci
- ✓ Angličtina u dětí s SPU
- ✓ Nadané děti a žáci a věd a technika (2x)
- ✓ Školní zralost a zápis do školy (2x)
- ✓ Šikana ve školní třídě, jak jí předcházet a jak ji řešit
- ✓ Respektovat a být respektován - Komunikace oprávněných požadavků a emoce
- ✓ Lezení - základ grafomotoriky
- ✓ Pedagogická diagnostika a prevence
- ✓ Kurz psychorelaxačních techní (1. část)

Kromě kurzů realizovaných přímo v DYS-centru byly na objednávku organizovány kurzy v Liptovském Mikuláši (KUPREV), v Trenčíně (KUPOZ - supervize), v Litoměřicích (Méně obvyklé formy práce se třídou třída jako sociální skupina), 2x v Bílině (Děti se speciálními vzdělávacími potřebami na základní škole), v Děčíně (SPUCH a jejich náprava), v ZŠ Strossmayrovo náměstí v Praze 7 (Neklidné a nesoustředěné dítě), v Karlových Varech (Nadaní žáci na základní škole) a v Šumperku (Metoda dobrého startu). Na všech uvedených seminářích bylo **proškolen 704 frekventantů**.

V roce 2009 obdrželo DYS-centrum® akreditaci nebo reakreditaci, MŠMT ČR na vzdělávací akce:

- ✓ Práce s výchovnými problémy ve třídě
- ✓ Rozvoj grafomotoriky u dětí předškolního a mladšího školního věku
- ✓ Děti se speciálními vzdělávacími potřebami na základní škole
- ✓ Aby se jim dobře psalo - jak připravit předškoláky na psaní?
- ✓ Čtenářská gramotnost nejen u dětí s dyslexií
- ✓ Od hodnocení k sebehodnocení?
- ✓ Zpráva z e speciálně pedagogického vyšetření - důležitý nástroj pro učitele
- ✓ Školní zralost a zápis do školy
- ✓ Jak diagnostikovat poruchy pozornosti a hyperaktivitou a impulzivitou
- ✓ Jak pomoci dětem s diagnózou ADHD
- ✓ Písmo jako vědomá stopa pohybu aneb cvičení a malování s prvky tchaj-ti
- ✓ Jak posílit diagnostické kompetence učitele?
- ✓ HYPO - prevence SPUCH v předškolním a raném školním věku
- ✓ Jak diagnostikovat poruchy pozornosti s hyperaktivitou a impulzivitou - pedagogická diagnostika ADHD
- ✓ Můžeme pomoci dětem s diagnózou ADHD?
- ✓ Metoda dobrého startu
- ✓ Pravo a levohemisférová dyslexie. Využití poznatků v diagnostice a reedukaci
- ✓ Kurz psychorelaxačních technik
- ✓ Specifické poruchy učení a chování a jejich náprava
- ✓ Poruchy chování
- ✓ Sociální dovednosti učitelů při práci s dětmi se SPUCH
- ✓ Rozvoj vnímání dítěte předškolního věku
- ✓ Šikana ve školní třídě, jak jí předcházet a jak jí řešit
- ✓ Neklidné dítě - problémový žák, diagnóza SPCH
- ✓ Neklidné dítě - speciální výuka sociálních dovedností
- ✓ ADHD ve škole. Práce s dětmi s využitím kognitivně-behaviorálních přístupů
- ✓ SPUCH u studentů SŠ
- ✓ Řešení výchovných problémů ve SŠ se zaměřením na studenty se SPUCH
- ✓ Jak vést reedukační skupiny na ZŠ pro integrované dítě se SPUCH
- ✓ Respektovat a být respektován - komunikace oprávněných požadavků a emoce
- ✓ Metody hodnocení a sebehodnocení žáků se SPU v souladu se ŠVP na ZŠ
- ✓ Efektivní příprava dětí předškolního věku na vstup do ZŠ
- ✓ Využití relaxačních technik při práci s dětmi a zvláště s ADHD, ADD ve vyučování
- ✓ Práce se stresem ve škole (pro učitele žáků se SPUCH)
- ✓ Kariérové poradenství pro děti se SPUCH
- ✓ Specifické poruchy učení a chování u žáků základních uměleckých škol
- ✓ Neklidné a nesoustředěné děti (zejména s ADHD) v mateřské a základní škole

Vzdělávací akce navštěvují nejen pedagogové, ale také školští poradenští pracovníci, rodiče našich klientů a studenti vysokých škol. Studenti psychologie, speciální pedagogiky a sociální práce v roce 2009 rovněž využili **nabídky stáží a následků** v průběhu diagnostiky a reedukace.

5. Dokumentační oblast

V roce 2009 DYS-centrum® nadále rozšiřovalo **fond své knihovny a mediatéky**. Kromě na trhu běžně dostupných publikací souvisejících s problematikou SPUCH obsahuje knihovna unikátní zahraniční publikace i periodika a řadu dílčích studií, které se věnovaly tématu SPUCH v rámci diplomových, rigorózních či disertačních prací. Knihovna je k dispozici členům DYS-centra, odborné i laické veřejnosti. V roce 2009 bylo do fondu knihovny po delší odmlce nakoupeno větší množství aktuální zahraniční literatury, která není českému čtenáři běžně dostupná.

III. Zapojení DYS-centra do aktivit externích organizací

V roce 2009 bylo DYS-centrum® osloveno farmaceutickou firmou **Pharma Nord**, která na český trh uvedla doplněk stravy nazvaný Bioaktivní IQ. Jedná se o směs nenasycených mastných kyselin a doplněk je primárně určen dětem, dospívajícím a dospělým se specifickými poruchami učení a chování, případně osobám s poruchami autistického spektra. Firma umožnila, aby DYS-centrum® svým klientům distribuovalo doplněk zdarma za podmínky, že klienti budou v době užívání doplňku diagnosticky vyšetřeny a kontinuálně sledovány, aby Pharma Nord získal informace o účinnosti doplňku také v české populaci. Do projektu bylo zapojeno bezmála dvacet klientů DYS-centra.

DYS-centrum® nadále intenzivně spolupracuje s **Českou společností „Dyslexie“**, která byla oficiálním partnerem v projektu DYS-learn. DYS-centrum® poskytlo prostory pro realizaci setkání v Praze a podílelo se za českou stranu na organizaci projektu. Mimo to DYS-centrum® pravidelně prezentuje své aktivity na konferencích společnosti i v publikaci nazvané Informace České společnosti „Dyslexie“.

V roce 2009 pokračovala také spolupráce DYS-centra s **Městskou částí Praha 5**, která opakovaně vysílá na vzdělávací akce DYS-centra učitele působící v dané lokalitě.

IV. Hospodaření v roce 2009

V roce 2009 činily celkové **příjmy** DYS-centra **5 427 793,- Kč** (včetně grantů, dotací a sponzorských darů). Nejvýznamnější část představovaly platby za vzdělávací aktivity a prodej metodických materiálů. Nezanedbatelnou součástí byly rovněž příjmy od klientů za diagnostickou, reedukační a konzultační činnost.

Výdaje v roce 2009 činily **4 631 069,- Kč** a nejvýznamnější položky této kategorie představovaly nákup zboží, lektorné, mzdy zaměstnancům DYS-centra, nájemné, nákup vybavení a provozní režie.

V. Dotace a granty

V roce 2009 představoval nejvýznamnější finanční podporu **grant financovaný z Operačního programu Praha adaptabilita (OPPA)**, který DYS-centrum[®] obdrželo na konci roku 2008. Projekt je zaměřen na vzdělávání učitelů středních škol a jeho úplný název zní *Studenti středních škol se specifickými poruchami učení a chování - vzdělávání středoškolských pedagogických pracovníků a tvorba rozvíjecího programu pro posílení klíčových kompetencí studentů*. V roce 2009 bylo realizováno 9 kurzů, na nichž bylo podpořeno 116 osob. Mimo to v rámci projektu vzniká Komplexní rozvíjecí program pro studenty s dyslexií, kteří studují ve středních školách.

V roce 2009 získalo DYS-centrum[®] sponzorský dar od MUDr. L. Sereghyové ve výši 8.000,-, který byl určen na další vybavení prostor, které naše organizace využívá. Sponzorský dar ve výši 5.000,- jsme obdrželi od firmy EDWIN, s.r.o. Peníze byly využity na nákup počítače do reedukační místnosti.

Naopak DYS-centrum[®] se zapojilo do programu *Adopce na dálku* a podpořilo částkou 2.000,- chlapce Ravi Kumara v Indii, jehož adopci oficiálně vede ZŠ Korunovační, Praha 7. Dále jsme pomohli občanskému sdružení *Harcovníci*, kteří získali možnost využít administrativní zázemí naší organizace.

VII. Členství v dalších organizacích

DYS-centrum[®] Praha, o.s. je členem **Asociace DYS-center**, která sdružuje tyto organizace z celé České republiky. V současné době pracuje v ČR sedm DYS-center při pedagogicko - psychologických poradnách nebo základních školách v rámci prevence, reedukace či nápravy specifických poruch učení. Jedno DYS-centrum[®], které je rovněž členem Asociace, působí na Slovensku.

zpracovala: PhDr. Lenka Krejčová, Ph.D.